

AREND JAN BOEKESTIJN

Ontaarde regimes

Andreas Antonius Maria van Agt is iemand.

Wie kan er zo puntig formuleren? In de jaren zestig werkte hij samen met Cees Fasseur bij de Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht van het ministerie van Justitie. Menig wetsontwerp werd door het briljante duo in elkaar gezet. Een hoogleraar strafrecht in Nijmegen volgde. Van Agt bleek een stemmentrekker voor het CDA en was twee keer minister van Justitie en drie keer minister-president,

Zo iemand is geen sukkel. Van Agt is ook moedig. Bij het debat rond de Drie van Breda durfde hij tegen de wens van de Tweede Kamer in te gaan. Hij verloor de strijd, maar bleef intellectueel overeind. Ook tijdens de treinkaping bij De Punt in 1977 durfde hij een minderheidspositie in te nemen. Hij vertegenwoordigde de harde lijn, maar kreeg na pas weken onderhandelen zijn zin.

Hoe komt het dat zo'n groot man zulke eenzijdige standpunten over Israël inneemt? Op zijn website verdedigt hij bijvoorbeeld de stelling dat Israël geen democratie meer is. Over het Syrische tekort aan democratie lezen wij niets. Waarom is Van Agt niet in staat om de ware aard van een regime te doorgronden?

Syrië kent een verschrikkelijk regime. Al drie decennia sponsort de Syrische staat terreur. Iedereen kent het voorbeeld van Hama, waar in 1982 tienduizend Syriërs werden vermoord. Er is echter veel meer. Het regime martelt er lustig op los. Vingernagels worden getrokken, geslachtsdelen verbrand, ruggraten uitgerekt. Zelfs het ouderwetse vierendeelen is er nog in zwang.

De afgelopen weken heeft het regime meer dan duizend demonstranten vermoord en er meer dan tienduizend opgesloten. God mag weten wat er met die gevangenen gebeurt.

Alle regeringen doen slechte dingen, maar dictaturen in het Midden-Oosten maken het wel heel bont. Het Syrische regime is uitzonderlijk kwaadaardig. Het behoort zonder enige twijfel tot de meest ontaarde regimes in de wereld. Toch is al die jaren aan Israël gevraagd om met dit regime te gaan onderhandelen. En als het aan Dries van Agt ligt, moet Israël dat nog steeds gaan doen.

De Amerikaanse columnist David Brooks geeft in een recente column in *The New York Times* een bijna hilarische opsomming van de

westerse ouvertures naar Bashar al-Assad. De voorzitter van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden, Nancy Pelosi, noemde hem een 'vriend'. Hillary Clinton noemde hem een 'hervormer'. In 2008 nodigde de Franse president Nicolas Sarkozy hem uit om de bestorming van de Bastille in 1789 te gedenken. Stelt u zich voor, een meedogenloze cipier viert de bestorming van een gevangenis!

Drie decennia lang heeft het Westen gehoopt van Syrië een pro-westerse en beschaafde natie te maken, en al die pogingen hebben jammerlijk gefaald. Zolang het huidige regime blijft zitten, heeft het vredesproces geen enkele kans. Waarom zou Israël de Golanhoogte teruggeven aan een ontaard regime?

Zolang Hamas en Assad niet veranderen, zal het vredesproces mislukken

Hetzelfde geldt voor de Palestijnse Hamas. Waarom ergert Van Agt zich niet aan het feit dat Hamas blijft weigeren Israël te erkennen? Waarom is hij niet boos over het feit dat Hamas helemaal geen tweestatenoplossing steunt en droomt van een Palestijnse staat van de zee tot de Jordaan? En met welk recht denken sommige Palestijnen hun kinderen opdracht te kunnen geven om zichzelf op te blazen? Een dergelijke daad is gespeend van elke humaniteit. Met welk recht mogen onschuldigen worden vermoord? Hoe kun je onderhandelen met mensen die dit goedpraten? En waarom erkent Van Agt niet dat de muur tussen Israël en de Palestijnse gebieden Israëlische levens redt?

Jaren geleden zag ik een BBC-documentaire waarin aan de Palestijnse sjeik en oprichter van Hamas, Ahmed Yasin, werd gevraagd met welk recht hij kinderen aanmoedigde om hun leven te offeren voor de Palestijnse zaak. Er kwam geen antwoord. Niet omdat hij verlegen zat om een antwoord. Hij gaf geen antwoord omdat hij de moraliteit van de vraag eenvoudigweg niet doorgrondde. De zaak was zo heilig dat er offers moesten worden gebracht.

Natuurlijk is het niet goed dat Israël de Joodse kolonisten te veel hun gang laat gaan. Natuurlijk is de strategie 'land voor vrede' de enige weg voorwaarts. Zolang Hamas en het Assad-regime echter niet van aard veranderen, is het vredesproces tot mislukken gedoemd. Het is zeer de vraag of zij in staat zijn om te veranderen. Het hoge woord moet er maar uit. Als de Arabische hervormingen niet slagen, zal er geen vrede zijn.

BIBS

'Ook Israëls regime deugt niet'

Oud-premier Dries van Agt kan zich niet vinden in de kritiek die *Elsevier*-columnist Arend Jan Boekestijn op zijn Israël-standpunt heeft. Zijn reactie

Dries van Agt

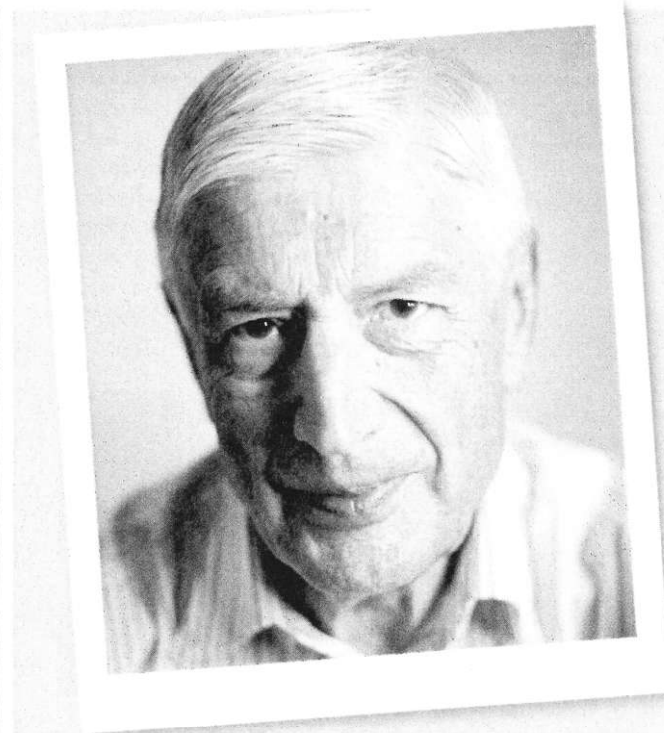
De column van Arend Jan Boekestijn, getiteld 'Ontaarde regimes' (18 juni, pagina 35) bevat een belangrijke component, over Syrië, waarmee ik van harte instem. Maar er staat ook een aantal notities in die een commentaar behoeven.

Boekestijn zegt dat ik over Israël 'zulke eenzijdige standpunten' inneem. Zo lever ik kritiek op de democratie van Israël, terwijl ik zwijg over het totaal ontbreken van democratie in Syrië. Over Israël schreef ik dat de democratie aldaar niet volwaardig is.

Syrië heb ik in dat verband niet genoemd, geen enkel Arabisch of niet-Arabisch land trouwens. Mijn website gaat immers alleen over het conflict tussen Israël en Palestina. Bij dat onderwerp doet het wel zeer ter zake dat Israël en zijn protagonisten voortdurend goede sier proberen te maken met de beweerdelijk onberispelijke kwaliteit van de democratie in dat land.

In aansluiting op zijn (gerechtvaardigde) uitval tegen Syrië neemt Boekestijn de Palestijnse organisatie Hamas onder handen. Ik behoor mij eraan te ergeren, vindt hij, dat Hamas de staat Israël niet erkent. En ik zou mij erover boos moeten maken 'dat Hamas helemaal geen tweestatenoplossing steunt'.

Eerst over de erkenning van Israël door Hamas. Welk Israël? Dat van de VN-resolutie van 1947, het veel grotere Israël dat na de onafhankelijkheidsoorlog ontstond of een nog groter gebied dat mede (een deel van) de na 1967 gekoloniseerde gebieden omvat? Let wel dat Israël zijn eigen grenzen niet heeft bepaald! De PLO, toen nog onder Yasser Arafat, heeft al in 1998 viervijfde deel van historisch Palestina aan Israël afgestaan zonder dat het

Andreas Antonius Maria (Dries) van Agt (80) was van 1977 tot 1982 namens het CDA premier van Nederland. De laatste jaren is Van Agt vooral bekend als een naar eigen zeggen 'strijdbare activist voor de rechten van de Palestijnen'. In 2009 verscheen zijn boek *Een schreeuw om recht, de tragedie van het Palestijnse volk*. In hetzelfde jaar werd op zijn initiatief The Rights Forum opgericht, een stichting die zich wil inzetten voor een 'rechtvaardiger Midden-Oosten-beleid van de Nederlandse regering'. De redactie van *Elsevier* geeft Dries van Agt de gelegenheid te reageren op de column 'Ontaarde regimes' van Arend Jan Boekestijn, verschenen op 18 juni.

daarvoor ooit iets heeft teruggekregen. Hamas zegt nu: gelijk oversteken, dus jullie moeten tegelijkertijd onze staat Palestina erkennen. Dat is allerminst onredelijk. Onderhandelingen met Egypte, eind jaren zeventig, resulteerden in een vredesakkoord met wederzijdse erkenning; hieraan ging geen eenzijdige erkenning vooraf. Zo is het ook met Jordanië gegaan, in 1994.

Hamas is wel degelijk bereid zich neer te leggen bij een tweestatenoplossing, indien redelijk verloopende onderhandelingen met Israël daarin zouden uitmonden en die uitkomst dan door het

Palestijnse volk in een referendum zou worden aanvaard. De voormalige Amerikaanse president Jimmy Carter heeft dit herhaaldelijk bevestigd na gesprekken met de Hamas-leiding.

Zelfmoordaanslagen zijn, een enkele uitzondering daargelaten, al jaren niet meer gepleegd. Dankzij de muur, zal Boekestijn zeggen. Hij miskent dan dat geweldloos verzet tegen de (eindeloos voortgaande) bezetting vooral daarom *the name of the game* is geworden doordat de meeste Palestijnen nu beseffen dat ze op deze manier snel toenemende sympathie verwerven in

de wereld. Weet Boekestijn wel dat het aantal dodelijke slachtoffers van Israëls geweld tegen Palestijnen meer dan het viervoudige is van het aantal Israëlsche doden door Palestijns geweld? Graag wil ik hem desgewenst rapporten toezenden van Israëlsche organisaties die dit hebben gerapporteerd.

Het bouwen van de muur op bezet gebied was en blijft een ernstig vergrijp tegen het internationale recht. Dat heeft het Internationaal Gerechtshof in klare taal uitgesproken en in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft een overgrote meerderheid van de lidstaten zich achter die uitspraak geschaard.

Tot zover de door Boekestijn uitgebrachte verwijten. Geen ervan houdt steek. Het merkwaardigst van zijn artikel is de slotpassage. Die loopt uit op de stelling dat er geen vrede zal zijn tussen Israël en de Palestijnen 'als de Arabische hervormingen niet slagen'. Het zou dus liggen aan de Egyptenaren, de Libiërs, de Tunesiërs, de Jemenieten, de Bahreini's en de Syriërs, en misschien ook nog aan andere Arabische landen zoals Saoedi-Arabië, of er vrede zal komen tussen Israël en de Palestijnen! Hoe is met deze stelling te verenigen dat Israël al meer dan dertig jaar geleden een vredesverdrag heeft gesloten met Egypte en daarna met het alleminst democratische Jordanië?

Boekestijn haalt hier ook Hamas bij. Dat roept de vraag op waarom Israël geen vrede heeft willen sluiten met de Palestijnen voordat Hamas werd opgericht; dat was pas in 1988. Blijkbaar ligt het aan bijna iedereen in het Midden-Oosten behalve aan Israël, dat er nog steeds geen vrede is met de Palestijnen.

De strategie 'land voor vrede' is de enige weg voorwaarts, aldus Boekestijn. Tot mijn verbijstering gaat hij er helemaal aan voorbij dat Israël die strategie al heeft getorpedeerd door de rigoureuze kolonisatie van de Westoever en Oost-Jeruzalem, die de vestiging van een levensvatbare Palestijnse staat, hoe klein ook, vrijwel onmogelijk heeft gemaakt.